

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

**2019 թ. հայազիտական
առարկաներից ազգային
ստուգատեսի արդյունքների
ընդհանուր վերլուծություն**

Բովանդակություն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	2
1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	4
ՀԱԱՍ-ի թեստերի առաջադրանքները	4
2. ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՏՈՒԳԱՏԵՍԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ	4
2.1. Միավորների բաշխման հիստոգրամները	4
2.2. Միավորների բաշխման բնութագրիչները	6
2.3. Միավորների խմբերի տոկոսային թվերն ըստ առարկաների	6
3. ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻՑ	7
4. ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄՆ ԸՍՏ ՍԵՌԵՐԻ	9
5. ՀԱԱՍ-Ի ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ԸՍՏ ՎԱՐՉԱՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ	10
6. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ԸՍՏ ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԻՊԵՐԻ	12
7. ՄԱՍՆԱԿԻՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՋԻՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ	13
8. ՍՏՈՒԳԱՏԵՍԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ԸՍՏ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՏԻՊԵՐԻ	14
9. ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՏՈՒԳԱՏԵՍԻ ՀԱՐՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	15
10. ՀԱՐՑԱՇԱՐԻ ԿՈՐԵԼՅԱՑԻՈՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	20
11. ՀԱԱՍ-Ի ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՌԵԳՐԵՍԻՈՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	22
11.1. «Հայոց լեզու» առարկայի արդյունքների ռեգրեսիոն վերլուծություն	22
11.2. «Հայոց պատմություն» առարկայի արդյունքների ռեգրեսիոն վերլուծություն	22
ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ	23

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

2019 թվականի նոյեմբերի 27-ից դեկտեմբերի 14-ն ընկած ժամանակահատվածում Հայաստանի Հանրապետության մարզերի և Երևան քաղաքի 137 հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 8-րդ դասարաններում «Հայոց լեզու», «Հայ գրականություն» և «Հայոց պատմություն» առարկաներից անցկացվել է ազգային ստուգատես: Ստուգատեսի նպատակն է եղել պարզել հայագիտական առարկաներից հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների աշակերտների գիտելիքների, հմտությունների և ունակությունների ընդհանուր մակարդակը և դրանց ձևավորման վրա ազդող հիմնական գործոնները:

Համառոտ ակնարկ

Արտաքին գնահատման մեջ կարևոր դեր ու նշանակություն ունեն ազգային և միջազգային ստուգատեսները: Եթե միջազգային ստուգատեսներն անցկացվում են մասնակից երկրների կրթության մակարդակը պարզելու և այլ երկրների կրթական մակարդակների հետ այն համեմատելու համար, ապա ազգային ստուգատեսներն անցկացվում են երկրի կրթական ոլորտում եղած խնդիրների բացահայտման, կրթական տարբեր մակարդակների ու խմբերի ուսման որակի հետազոտման նպատակով: Ստուգատեսների թեստերը կազմվում են իրական կյանքում հանդիպող իրավիճակներին համապատասխան խնդիրներից՝ ի տարբերություն հայ աշակերտներին ծանոթ թեստերի, որոնք կազմվում են զուտ գործող առարկայական ծրագրերի շրջանակներում և առանձնանում են իրենց ոճով ու բնույթով: 2010 թվականից Հայաստանի Հանրապետությունում ամեն տարի անցկացվում է ազգային ստուգատես ուսումնական տարբեր բնագավառներից՝ հայագիտական (ՀԱԱՍ), բնագիտական (ԲԱԱՍ) առարկաներից կամ օտար լեզուներից (ՕԼԱՍ): 2019 թվականին ազգային ստուգատեսն անցկացվել է հայագիտական առարկաներից: Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ թեստ-գրքույկների առաջադրանքները և՛ ձևակերպման, և՛ բովանդակության առումով եղել են գրավիչ ու հետաքրքիր:

ՀԱԱՍ-ի կազմակերպումը

Հայագիտական առարկաներից ազգային ստուգատեսը անցկացվել է Գնահատման և թեստավորման կենտրոնի աշխատակիցների կողմից, որոնք վերահսկել և ուղղորդել են ստուգատեսի ողջ գործընթացը, ապահովել աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքը:

Ընտրանքը

Ազգային ստուգատեսին մասնակցել են Հայաստանի Հանրապետության մարզերում և Երևանում գտնվող 1 վարժարանի, 87 միջնակարգ և 49 հիմնական դպրոցների 8-րդ դասարանի 3362 աշակերտներ:

Թեստերի կառուցվածքը

Թեստ - գրքույկը բաղկացած է եղել երեք մասից. 1-ին և 2-րդ մասերում ներկայացված առաջադրանքները եղել են հայոց լեզվից, հայ գրականությունից և հայոց պատմությունից: Յուրաքանչյուր մասի կատարմանը հատկացվել է 45 րոպե: Գրքույկի 3-րդ մասում տրվել են աշակերտի նախասիրությունների, դպրոցի մասին և այլ հարցեր: Այս հարցաշարի լրացման համար աշակերտներին հատկացվել է լրացուցիչ 15 րոպե:

Նպատակը

ՀԱԱՍ – 2019 - ի նպատակն է եղել պարզել հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 8-րդ դասարանի աշակերտների ունակությունները հայագիտական առարկաներից հետևյալ ուղղություններով.

- **գիտելիք** – բացահայտվում է երևույթների և փաստերի իմացությունը,
- **կիրառություն** – գիտելիքը ծանոթ իրավիճակում օգտագործելու ունակությունը,
- **արժևորում** – գիտելիքը անծանոթ իրավիճակում օգտագործելու հմտությունը:

ՀԱԱՍ-ի արդյունքների վերլուծությունը

Հայագիտական առարկաներից ազգային ստուգատեսի արդյունքների և հարցաթերթի վերլուծությունը կատարվել է հետևյալ հիմնական ուղղություններով.

- **ընդհանուր** վերլուծություն, որտեղ ներկայացվել են ՀՀ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 8-րդ դասարաններում անցկացված ազգային ստուգատեսի ընդհանուր արդյունքները,
- **առարկայական** վերլուծություն, որտեղ ներկայացվել է թեստերի և թեստային առաջադրանքների վերլուծությունն ըստ որակական բնութագրիչների և թեստերում ընդգրկված բաժինների (տրամադրվել է առարկայական մասնագետներին),
- **երկրորդային վերլուծություն**, որտեղ ներկայացվել են ազգային ստուգատեսի ընթացքում անցկացված հարցման արդյունքները, դրանց կապը

սովորողների առաջադիմության հետ, ներկայացվել են նաև առաջադիմության վրա ազդող գործոնները:

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀԱԱՍ-ի թեստերի առաջադրանքները

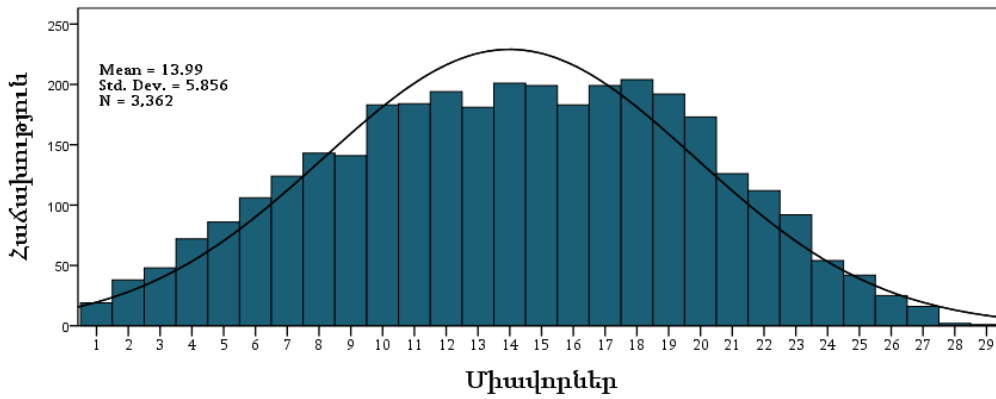
Ազգային ստուգատեսի ընթացքում օգտագործվել է թեստերի 4 տարբերակ: Յուրաքանչյուր թեստ բաղկացած է եղել 50 առաջադրանքից, որից 25-ը՝ հայոց լեզվից և հայ գրականությունից, 25-ը՝ հայոց պատմությունից: Առաջադրանքներից 16-ը եղել է ընտրովի պատասխանով, 9-ը՝ կարճ պատասխանով: Կարճ պատասխանով առաջադրանքները կատարելու համար սովորողից պահանջվել է կատարել մեկ կամ երկու գործողություն: Ընտրովի պատասխանով և մեկ գործողություն պահանջող կարճ պատասխանով 5 առաջադրանքները գնահատվել են 0 կամ 1 միավորով (համապատասխանաբար՝ սխալ կամ ճիշտ կատարման դեպքում), իսկ երկու գործողություն պահանջող 4 առաջադրանքները գնահատվել են 0, 1 կամ 2 միավորով (համապատասխանաբար՝ սխալ, մասնակի ճիշտ կամ ճիշտ կատարման դեպքում): Այսպիսով, ստուգատեսի թեստերից հնարավոր է եղել վաստակել առավելագույնը 58 միավոր, 29-ը՝ «Հայոց լեզու» և «Հայ գրականություն» առարկաներից, 29-ը՝ «Հայոց պատմություն» առարկայից:

2. ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄՏՈՒԳԱՏԵՄԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

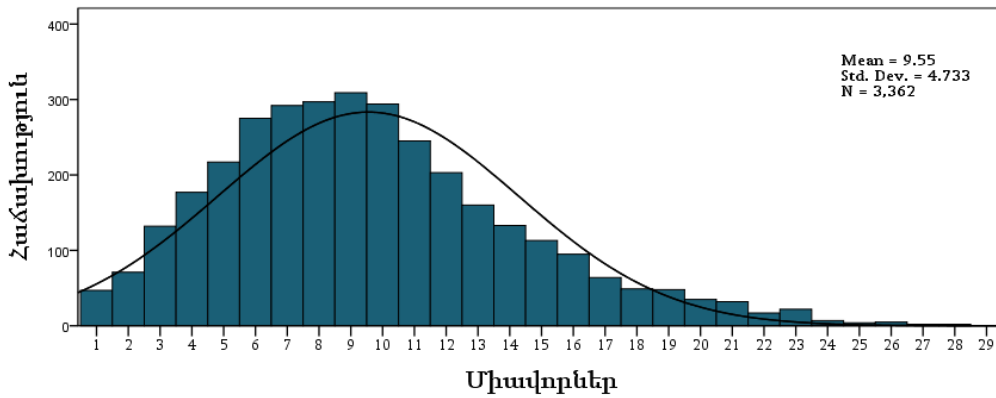
2.1. Միավորների բաշխման հիստոգրամները

Միավորների բաշխման հիստոգրամը սյունների հաջորդականություն է: Սյուններից յուրաքանչյուրը կառուցվում է համապատասխան միավորի (կամ միավորների խմբի) հիման վրա: Սյան բարձրությունը համապատասխանում է միավորի հաճախությանը (տվյալ միավորը հավաքած աշակերտների թվին):

Հայոց լեզու և հայ գրականություն

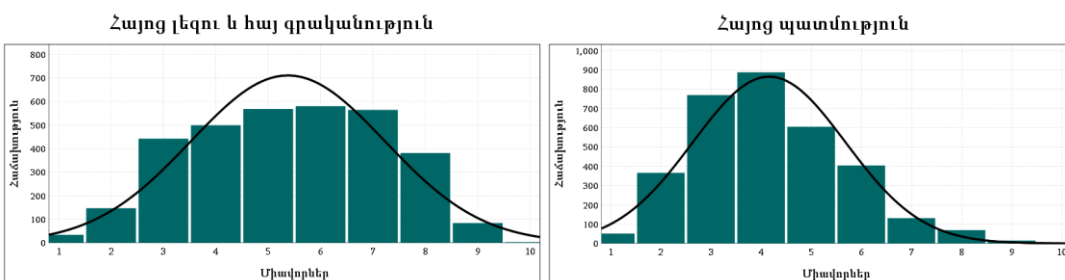

Հայոց պատմություն

Միավորների բաշխման հիստոգրամներում տեսնում ենք, որ «Հայոց լեզու» և «Հայ գրականություն» առարկաների դեպքում միավորների բաշխման կորը համաչափ է, իսկ «Հայոց պատմություն» առարկայի դեպքում միավորների բաշխման կորը շեղված է դեպի ցածր միավորները: Միավորների բաշխման կորերից և միջին միավորներից կարելի է եզրակացնել, որ հայոց պատմության թեստերը տվյալ ընտրանքի համար ավելի բարդ են եղել:

Միավորների բաշխման հիստոգրամները արդյունքների սանդղակավորումից հետո:

2.2. Միավորների բաշխման բնութագրիչները

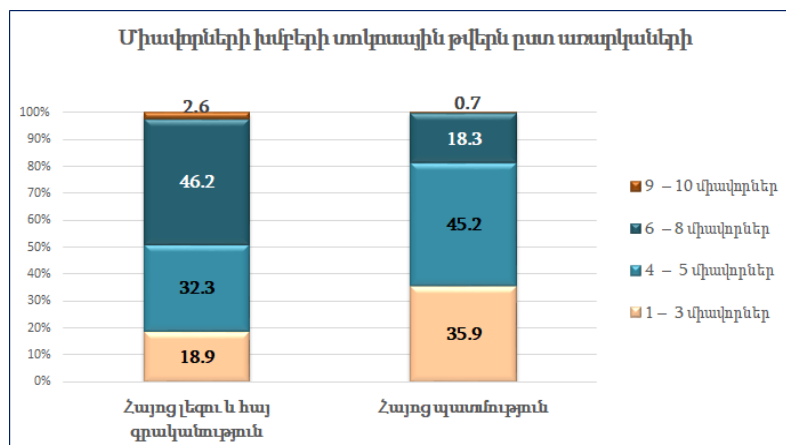
Աղյուսակ 1

Առարկան	Մասնակիցների թիվը	Միջին միավորը	Գնահատման ստանդարտ սխալը ¹	Ստանդարտ շեղումը (գրվածությունը) ²	Հուսալիությունը ³
Հայոց լեզու, հայ գրականություն	3362	5.38	0.032	1.854	0.83
Հայոց պատմություն		4.16	0.026	1.513	0.78

2.3. Միավորների խմբերի տոկոսային թվերն ըստ առարկաների

Սույն վերլուծության մեջ միավորները խմբավորված են ըստ առաջադիմության չորս խմբերի (1-3, 4-5, 6-8 և 9-10), որոնց տոկոսային թվերը ներկայացված են ստորև բերված դիագրամում:

Դիագրամ 1

¹ Միավորների գնահատման ստանդարտ սխալը համարվում է նորմային մոտ, եթե գործակիցը չի գերազանցում սանդղակի միավոր քայլը:

² 10 միավորանոց սանդղակում միավորների բաշխումը համարվում է լավ, եթե ստանդարտ շեղումը մեծ է 1.5-ից:

³ Հուսալիության գործակցի՝ 0.7-ից մինչև 0.8 ընդունված արժեքների դեպքում թեստի հուսալիությունը համարվում է միջին, 0.8-ից մինչև 0.9 արժեքների դեպքում՝ ընդունելի, 0.9-ից մեծ արժեքների դեպքում՝ մեծ:

3. ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻՑ

Ինչպես նշվել է ներածությունում, աշակերտների ունակությունները ստուգվել են ըստ ունակային երեք տիրույթների.

- Գիտելիք ստուգող են համարվում այն առաջադրանքները, որոնցում բացահայտվում է երևույթների և փաստերի իմացությունը:
- Կիրառություն ստուգող են համարվում այն առաջադրանքները, որոնց միջոցով պարզվում է աշակերտի՝ գիտելիքը ծանոթ իրավիճակում օգտագործելու ունակությունը:
- Արժևորում ստուգող առաջադրանքները ի հայտ են բերում աշակերտի՝ գիտելիքը անծանոթ իրավիճակում կիրառելու հմտությունը:

Աղյուսակ 2-ում յուրաքանչյուր առարկայի համար ներկայացված են թեստերի առաջադրանքների տոկոսային թվերը՝ ըստ ունակային տիրույթների:

Աղյուսակ 2

Առարկան	Ունակային տիրույթների առաջադրանքների տոկոսային թվերը			Առավելագույն միավորը
	Գիտելիք	Կիրառություն	Արժևորում	
Հայոց լեզու, հայ գրականություն	40.5 %	36.2 %	23.3 %	116
Հայոց պատմություն	62.9 %	22.4 %	14.7 %	116

Թեստերի 4 տարբերակներում առաջադրանքները չեն կրկնվել, յուրաքանչյուր առարկայի համար օգտագործված 100 առաջադրանքները գնահատվել են առավելագույնը 116 միավորով: Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են յուրաքանչյուր առարկայի համար ունակային տիրույթների առաջադրանքների առավելագույն միավորը և տվյալ ունակային տիրույթի առաջադրանքների բարդությունը:

Ունակային տիրույթները	Հայոց լեզու, հայ գրականություն		Հայոց պատմություն	
	Առավելագույն միավորը	Բարդությունը	Առավելագույն միավորը	Բարդությունը
Ընդհանուր թեստը	116	0.48	116	0.33
Գիտելիք	47	0.51	73	0.30
Կիրառություն	42	0.47	26	0.43
Արժևորում	27	0.46	17	0.29

Ի տարբերություն «Հայոց լեզու» և «Հայ գրականություն» առարկաների, որոնց դեպքում աշակերտները լավ արդյունքներ են ցուցաբերել թե՛ գիտելիք, թե՛ կիրառություն և թե՛ արժևորում ստուգող առաջադրանքներում, «Հայոց պատմություն» առարկայի դեպքում աշակերտները լավ արդյունքներ են ցուցաբերել կիրառություն ստուգող առաջադրանքները կատարելիս, որը կարելի է բացատրել աշակերտների գիտելիքների ձեռքբերմամբ՝ ֆիլմերից, գեղարվեստական գրքերից և այլ աղբյուրներից:

4. ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄՆ ԸՍՏ ՍԵՌԵՐԻ

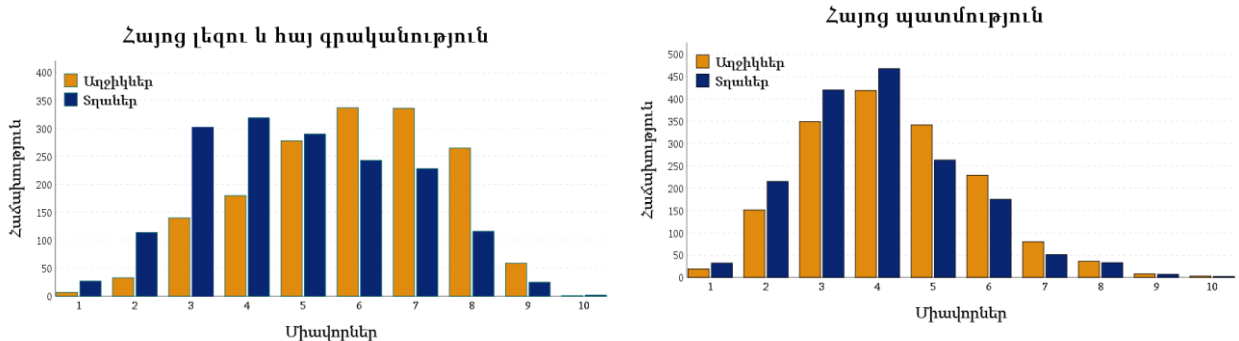
Մասնակիցների 49.5 տոկոսը աղջիկներ են եղել, 50.5 տոկոսը՝ տղաներ: Աղյուսակ 4-ում ներկայացված են նշված առարկաներից մասնակիցների միջին միավորները և ստանդարտ շեղումները (ըստ սեռերի):

Աղյուսակ 4

Առարկան	Տղաներ		Աղջիկներ	
	Միջին միավորը	Ստանդարտ շեղումը	Միջին միավորը	Ստանդարտ շեղումը
Հայոց լեզու, հայ գրականություն	4.87	1.835	5.89	1.728
Հայոց պատմություն	4.00	1.504	4.33	1.527

Ըստ սեռերի համեմատության մեջ տեսնում ենք, որ «Հայոց լեզու» և «Հայ գրականություն» առարկաներից աղջիկների միջին միավորը բարձր է տղաների միջին միավորից 1 միավորով, «Հայոց պատմություն» առարկայից՝ 0.33 միավորով:

Ներկայացված հիստոգրամներում տեսնում ենք տղաների և աղջիկների միավորների բաշխվածության տարբերությունները. հայոց լեզվից և հայ գրականությունից գերակշռում են տղաների ցածր միավորները, աղջիկների՝ բարձր միավորները, հայոց պատմությունից գերակշռում են և՛ աղջիկների, և՛ տղաների ցածր միավորները:

5. ՀԱԱՍ-Ի ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ԸՍՏ ՎԱՐՉԱՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ

Աղյուսակ 5-ում ներկայացված են ՀՀ վարչատարածքային միավորների արդյունքների վիճակագրական տվյալներն ըստ առարկաների: Մգեցված են այն միջին միավորները, որոնք համապատասխան առարկայի ընդհանուր միջին միավորից մեծ են կամ հավասար:

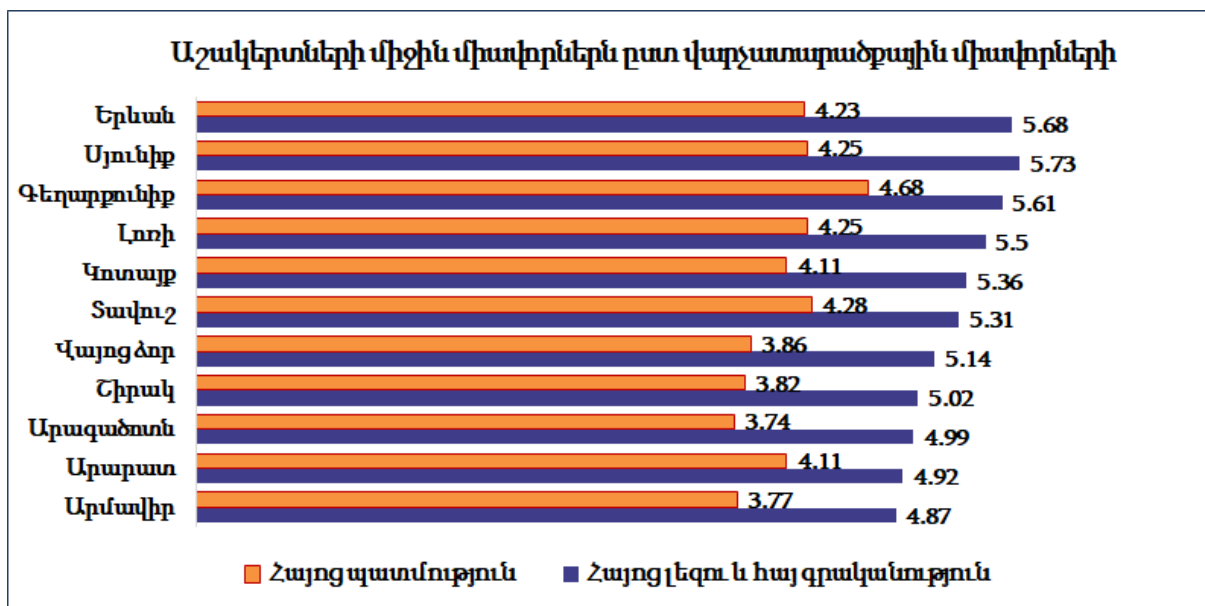
Աղյուսակ 5

Վարչատարածքային միավորը	Առարկան	Մասնակիցների թիվը	Միջին միավորը	0 – 3 միավորներ հավաքած մասնակիցների տոկոսը	4 – 5 միավորներ հավաքած մասնակիցների տոկոսը	6 – 8 միավորներ հավաքած մասնակիցների տոկոսը	9 – 10 միավորներ հավաքած մասնակիցների տոկոսը
Երևան	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	596	5.65	12,9	30,5	54,1	2,5
	Հայոց պատմություն		4.23	31,4	50,5	17,4	0,7
Արագածոտն	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	150	4.99	27,3	34,6	34,7	3,3
	Հայոց պատմություն		3.74	48,7	38,7	12,7	-
Արարատ	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	233	4.92	25,3	34,3	40,0	0,4
	Հայոց պատմություն		4.11	36,1	46,8	17,2	-
Արմավիր	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	239	4.87	31,8	27,6	40,1	0,5
	Հայոց պատմություն		3.77	46,9	40,2	12,9	-
Գեղարքունիք	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	409	5.61	16,1	28,8	51,2	3,9
	Հայոց պատմություն		4.68	26,2	43,3	28,8	1,7
Լոռի	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	355	5.50	18,6	30,1	46,8	4,5
	Հայոց պատմություն		4.25	35,8	43,3	19,2	1,7
Կոտայք	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	249	5.36	18,5	33,0	45,4	3,1
	Հայոց պատմություն		4.11	36,9	43,8	19,3	-

Շիրակ	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	354	5.02	22,6	38,4	37	2
	Հայոց պատմություն		3.82	41,5	47,8	10,7	-
Սյունիք	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	382	5.73	11,8	32,8	51,8	3,7
	Հայոց պատմություն		4.25	34,0	44,0	21,4	0,6
Վայոց ձոր	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	128	5.14	21,1	35,2	43,7	-
	Հայոց պատմություն		3.86	39,8	50,0	10,2	-
Տավուշ	Հայոց լեզու, հայ գրականություն	207	5.31	19,3	35,8	43,0	1,9
	Հայոց պատմություն		4.28	36,7	42,0	20,8	0,5

Ըստ վարչատարածքային միավորների աշակերտների միջին միավորների համեմատությունն ավելի ակնառու է դիագրամ 2-ում:

Դիագրամ 2

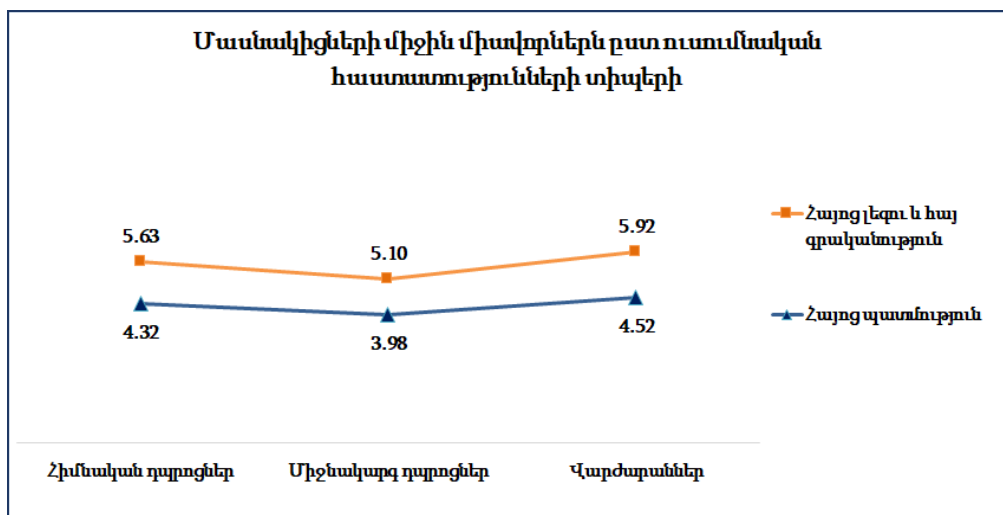

Դիագրամում տեսնում ենք, որ երկու առարկաներից էլ լավագույն արդյունքները ցուցաբերել են Երևանում, Գեղարքունիքում, Սյունիքում, Լոռիում: Ցածր արդյունքներ են գրանցվել Արմավիրի, Արարատի, Արագածոտնի, Շիրակի և Վայոց ձորի մարզերում:

6. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ԸՍՏ ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԻՊԵՐԻ

Հայագիտական առարկաներից ազգային ստուգատեսին մասնակցած 137 հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների աշակերտների 51.4 տոկոսը հիմնական դպրոցների, 47.8 տոկոսը միջնակարգ դպրոցների և 0.8 տոկոսը վարժարանների աշակերտներ են:

Դիագրամ 3

Դիագրամում տեսնում ենք, որ երկու առարկաների դեպքում էլ ցածր արդյունքներ ցուցաբերել են միջնակարգ դպրոցների աշակերտները:

7. ՄԱՍՆԱԿԻՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՋԻՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ

Հայագիտական առարկաներից ազգային ստուգատեսին մասնակցել են Հայաստանի Հանրապետության 137 հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 3673 աշակերտներ: Ուսումնական հաստատություններից 64-ը հայոց լեզվից և հայ գրականությունից, 61-ը հայոց պատմությունից գրանցել են ընտրանքի ընդհանուր միջին միավորից բարձր միջին միավոր: Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված են լավագույն 10 ուսումնական հաստատությունները, որոնք երկու առարկաներից էլ ցուցաբերել են բարձր արդյունքներ:

Աղյուսակ 6

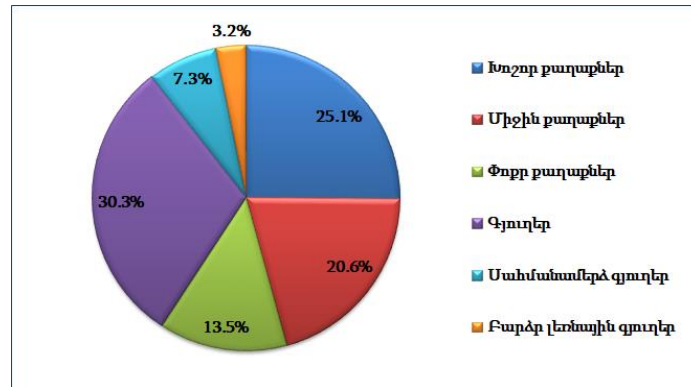
	Վարչատարածքային միավորը	Ուսումնական հաստատությունները	Մասնակիցների թիվը	Միջին միավորը	
				Հայոց Լեզու, հայ գրակ.	Հայոց պատմություն
1	Սյունիք	Գորայքի միջն. դպրոց	4	7,75	6,75
2	Սյունիք	Սառնակունքի միջն. դպր.	3	7,33	6,33
3	Տավուշ	Արճիսի միջն. դպրոց	5	6,80	5,40
4	Սյունիք	Սյունիքի միջն. դպրոց	7	6,57	5,57
5	Գեղարքունիք	Սևանի թիվ 5 միջն. դպրոց	10	6,70	6,80
6	Գեղարքունիք	Սևանի թիվ 4 հիմն. դպրոց	26	5,96	6,23
7	Տավուշ	Վազաշենի միջն. դպրոց	6	6,50	5,67
8	Գեղարքունիք	Վարդենիսի թիվ 3 հիմն. դպրոց	59	6,42	5,73
9	Լոռի	Լեռնապատի միջն. դպրոց	20	6,40	6,20
10	Երևան	Երևանի թիվ 45 հիմն. դպր.	70	6,33	5,06

Աղյուսակի տվյալներից երևում է, որ, չնայած «Հայոց պատմություն» առարկայից ընդհանուր ցածր միջին միավորին, շատ դպրոցներ գրանցել են բավականին բարձր արդյունքներ: Հետևաբար, կարելի է եզրակացնել, որ միջին միավորների ցածր լինելը պայմանավորված է ոչ թե թեստի բարդությամբ, այլ աշակերտների ոչ պատշաճ պատրաստվածությամբ:

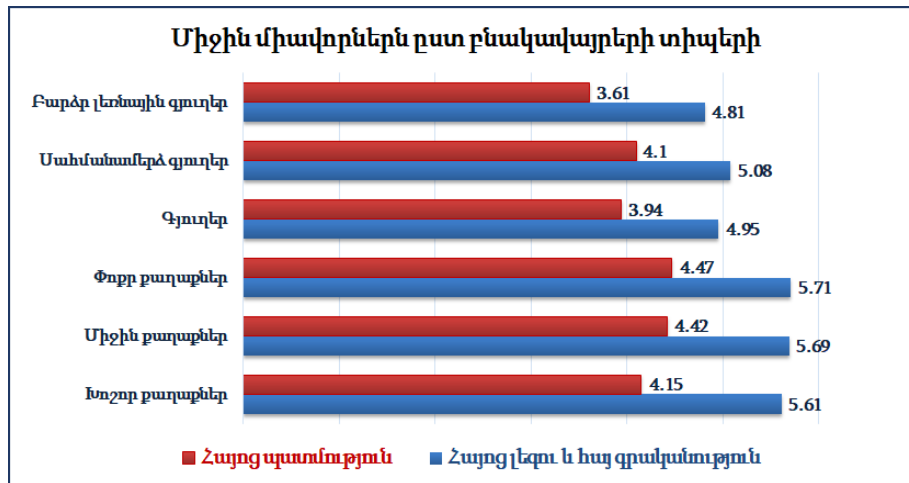
8. ԱՏՈՒԳԱՏԵՍԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ԸՍՏ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՏԻՊԵՐԻ

Դիագրամ 4-ում ներկայացված է ստուգատեսի մասնակիցների ընտրանքն ըստ բնակավայրերի տիպերի:

Դիագրամ 4

Դիագրամ 5

Դիագրամում տեսնում ենք, որ այս տարիքում բոլոր տիպի բնակավայրերում էլ հայոց լեզվին և հայ գրականությանը ավելի լավ են տիրապետում, քան հայոց պատմությանը: Քաղաքային բնակավայրերի

աշակերտների արդյունքներն ավելի բարձր են, քան գյուղական բնակավայրերի աշակերտներինը:

9. ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՏՈՒԳԱՏԵՍԻ ՀԱՐՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Թեստ - գրքույկի 3-րդ մասում 8-րդ դասարանի աշակերտներին տրվել են հարցեր հետևյալ բաժիններից.

- Քո մասին,
- Ձեր դպրոցը,
- Հայոց լեզուն ձեր դպրոցում,
- Հայոց պատմությունը ձեր դպրոցում:

«Քո մասին» բաժնում աշակերտներին տրվել է հրահանգ՝ 10 համարակալված շրջանակներից ընտրել որևէ մեկը: Սա դիագնոստիկ գործիք է, որն իրենից ներկայացնում է սիմվոլային պրոյեկտիվ թեստ՝ ուղղված չափելու ինքնավերաբերմունքը և ինքնանույնականացումը: Այս մեթոդիկան մշակողները ելել են այն ենթադրությունից, որ ֆիզիկական տարածությունը, որը կա թղթի վրա եղած համարակալումների միջև, խորհրդանշում է «ես»-ը, և նշանակալի է, թե որքանով է արժևորվում սեփական «ես»-ը: Ընտրված թիվը որքան ձախ է գտնվում, այնքան սեփական «ես»-ի կարևորությունը մեծ է:

Աղյուսակ 7

Աշակերտի ինքնագնահատականը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	
		Հայոց լեզու, հայ գրականություն	Հայոց պատմություն
շատ բարձր ինքնագնահատական	9.5	5.15	4.0
բարձր ինքնագնահատական	6.1	5.47	4.2
նորմալ ինքնագնահատական	28.1	5.44	4.25
ցածր ինքնագնահատական	40.4	5.48	4.39
շատ ցածր ինքնագնահատական	11.1	5.26	4.08
չեն պատասխանել	4.7	4.24	3.56

Վերլուծության արդյունքում պարզ է դառնում, որ աշակերտների 40.4 տոկոսն ունի ցածր ինքնագնահատական: Երեք առարկաներից էլ բարձր արդյունքներ են գրանցել ցածր ինքնագնահատական ունեցող աշակերտները, ցածր արդյունքներ՝ չպատասխանած աշակերտները:

«Ձեր դպրոցը» բաժնի «Հետևյալներից որը կուզեիր, որ փոխվեր կամ բարելավվեր» հարցին աշակերտների պատասխանների տոկոսային թվերը և միջին միավորները ներկայացված են աղյուսակ 8-ում: Աշակերտներին հնարավոր յոթից թույլատրվել է նշել մինչև երեք տարբերակ:

Աղյուսակ 8

	1-ին տարբերակ		2-րդ տարբերակ		3-րդ տարբերակ	
	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը
Դասավանդման որակ	22.7	5.28	0.18	5.14	0.64	5.85
Դասասենյակի ձևավորում	35.4	5.65	9.93	4.98	0.18	5.14
Դպրոցի շենքային պայմաններ	10.7	5.92	19.11	5.59	5.27	4.85
Դպրոցի նյութատեխնիկական ապահովվածություն	6.72	5.76	17.69	5.90	11.51	5.67
Աշակերտ-ուսուցիչ փոխհարաբերություններ	3.18	5.17	10.24	5.72	8.15	5.52
Աշակերտների միջև փոխհարաբերություններ	1.70	5.98	8.00	5.85	11.45	5.71
Դասագրքերի նյութը	1.57	5.68	4.12	5.95	23.62	5.78
Այլ նշումներ	2.67	4.25	4.82	4.66	5.75	4.86
Չեն պատասխանել	15.3	4.63	25.92	4.86	33.43	5.07

Աղյուսակում տեսնում ենք, որ 1-ին տարբերակով աշակերտների 35.4 տոկոսի համար կարևոր է դասասենյակի ձևավորումը, 22.7 տոկոսի համար՝ դասավանդման որակը: Երկրորդ ընտրությամբ՝ 19.11 տոկոսը կարևորել է դպրոցի շենքային պայմանները, 17.69 տոկոսը՝ դպրոցի նյութատեխնիկական ապահովվածությունը: Երրորդ ընտրությամբ աշակերտների 23.6 տոկոսը կարևորել է դասագրքերի նյութի որակը:

«Գրականության ինչպիսի՞ նյութն էս առավել հեշտ յուրացնում» հարցին աշակերտների տված պատասխանների տոկոսային թվերը ներկայացված են աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 9

	Համամիտ են		Դժվարանում են պատասխանել		Համամիտ չեն		Չեն պատասխանել	
	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը
Բանաստեղծություն անգիր սովորել	63.1	5.4	16.7	5.5	13.9	5.7	6.3	4.2
Արձակ ստեղծագործություն կարդալ	70.6	5.7	15.6	4.9	6.2	4.9	7.6	4.1
Վերլուծել ստեղծագործությունը և բնութագրել կերպարներին	59.1	5.6	22.1	5.4	11.1	5.2	7.7	4.2

Փորձը ցույց է տալիս, որ շատ աշակերտների անգիր սովորելը հեշտ չի տրվում, սակայն աշակերտների 63.1 տոկոսը նշել է, որ հեշտ է անգիր սովորում: Արդյունքում նրանց միջին միավորը 0.3-ով ցածր է «համամիտ չեն» պատասխանած 13.9 տոկոս աշակերտների միջին միավորից: Արձակ ստեղծագործություն կարդալը հեշտ է հարցված աշակերտների 70.6 տոկոսի

համար, որոնց միջին միավորը, իրոք, բարձր է՝ 5.7: Աշակերտների 59.1 տոկոսին հեշտ է տրվում ստեղծագործությունը վերլուծելն ու կերպարներին բնութագրելը:

Ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ աշակերտներն անկեղծ են պատասխանել «Որքա՞ն լավ ես տիրապետում հայոց լեզվի և հայոց պատմության հետևյալ բաժիններին» հարցին: Երկու առարկանրից էլ ամենաբարձր միջին միավորները գրանցել են իրենց գիտելիքը գերազանց գնահատողները (տե՛ս աղյուսակ 10):

Աղյուսակ 10

Հայոց լեզու	Գերազանց		Լավ		Բավարար		Վատ		Չեն պատասխանել	
	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը
Ուղղագրություն	12.7	6.3	45.1	6	32.6	4.7	2.7	3.9	7.0	3.9
Կետադրություն	7.6	5.9	47.0	5.9	34.3	5.1	3.4	4.3	7.7	3.9
Բառագիտություն	13.6	6.1	45.0	5.9	29.3	4.9	3.1	4	8.9	3.9
Խոսքի մասեր	19.6	6.2	39.2	5.8	29.8	4.8	3.0	4.4	8.4	3.9
Նախադասության անդամներ	22.8	6.2	38.6	5.8	27.4	4.8	3.6	4.2	7.6	3.9
Հայոց պատմություն										
Հին շրջան	11.2	4.5	36.8	4.5	36.5	3.8	3.9	3.6	11.6	3.6
Միջնադար	9.7	4.8	40.9	4.4	34.4	3.8	2.9	3.2	12.1	3.6
Նոր շրջան	18.2	4.6	38.6	4.4	28.1	3.7	3.1	3.3	12.0	3.6

«Հայոց պատմության դասերը սովորելիս ի՞նչն են առավել հեշտ ընկալում և մտապահում» հարցին աշակերտների տված պատասխանների տոկոսային թվերը ներկայացված են աղյուսակ 11-ում:

Աղյուսակ 11

	Համամիտ են		Դժվարանում են պատասխանել		Համամիտ չեն		Չեն պատասխանել	
	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը	Աշակերտների տոկոսը	Միջին միավորը
Պատմական իրադարձությունները	64.1	4.3	18.7	3.8	6	3.7	11.1	3.6
Տարեթվերը	36.3	4.1	31.4	4.1	19.8	4.2	12.4	3.6
Պատմական անձանց կյանքն ու գործունեությունը	52.8	4.3	25.6	3.9	9.5	4.0	12.1	3.5

Աղյուսակ 11-ում տեսնում ենք, որ աշակերտների 64.1 տոկոսը հեշտ է ընկալում և մտապահում պատմական իրադարձությունները, 52.8 տոկոսը՝ պատմական անձանց կյանքն ու գործունեությունը. նրանց միջին միավորները նշանակալի բարձր են այլ կարծիք արտահայտածների միջին միավորներից: Ինչպես նշվել է էջ 8-ում, այս գիտելիքները ձեռք են բերվում նաև տարբեր աղբյուրներից: Աշակերտների 36.3 տոկոսն է համամիտ, որ իրենք հեշտ են ընկալում և մտապահում տարեթվերը, սակայն նրանց միջին միավորը նշանակալորեն չի տարբերվում աշակերտների այն խմբերից, որոնք համամիտ չեն կամ դժվարացել են պատասխանել այդ հարցին:

10. ՀԱՐՑԱՇԱՐԻ ԿՈՐԵԼՅԱՑԻՈՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱԱՍ-ի հարցաթերթերից ստացված տեղեկությունների հիման վրա իրականացվել է կորելյացիոն վերլուծություն: Վերլուծության արդյունքում որոշ հարցեր, որոնց կորելյացիայի գործակիցը մեծ կամ հավասար է 0.4-ի, միավորվել են, և ձևավորվել են նոր փոփոխականներ (ինդեքսներ): Հետագա վերլուծությունն ավելի պարզ դարձնելու նպատակով նոր փոփոխականներին տրվել են իմաստավորված անվանումներ: Ըստ էության դրանք գործոններ են, որոնք կապված են սովորողների առաջադիմության հետ և ինչ-որ չափով ազդում են դրա վրա: Հետևյալ աղյուսակներում «Հայոց լեզու» և «Հայոց պատմություն» առարկաների համար ներկայացված են կորելյացիոն վերլուծության արդյունքում ստացված գլխավոր գործոնները:

Աղյուսակ 12

Գործոնները	«Հայոց լեզու» առարկայի հարցաթերթի հարցերը	Կորելյացիայի գործակիցը
Ուսուցչի արդյունավետ դասավանդում	Ես հաճույքով եմ հայոց լեզու սովորում	0.60
	Հայոց լեզու իմանալը կարևոր է	0.62
	Հայոց լեզվի դասերի ժամանակ ես հաճախ եմ ձեռք բարձրացնում	0.51
	Հայոց լեզվի ուսուցիչը հասկանալի է բացատրում դասը	0.72
	Մեր դասարանի աշակերտները հայոց լեզվի դասին ակտիվորեն մասնակցում են	0.52
	Ինձ հետաքրքիր է իմ ուսուցչի պատմածը	0.74
	Իմ ուսուցիչը հետաքրքիր հանձնարարություններ է տալիս	0.70
Աշակերտի ակնկալիքները	Ես խոսում եմ ծնողներին հետ իմ դպրոցական կյանքի մասին	0.48
	Ծնողներս հետաքրքրվում են, թե ինչ սովորեցի դպրոցում	0.50
	Ծնողներս համոզվում են, որ կատարում եմ տնային առաջադրանքներս	0.49
	Ես ուզում եմ, որ դասընկերներս լավ կարծիք ունենան իմ մասին	0.55
	Ես սիրում եմ լինել դպրոցում	0.51
	Ես ուզում եմ դասարանում լինել լավագույն աշակերտը	0.48
	Ինձ հաճելի է հաղթահարել ուսման գործընթացում առաջացող դժվարությունները	0.47
	Սիրում եմ դասերը, որոնց ընթացքում կարելի է քննարկումներ անել	0.41

Ծնողների մասնակցությունը աշակերտի ուսման գործընթացին	Ծնողներս օգնում են ինձ՝ կատարելու տնային առաջադրանքները	0.53
	Հայոց լեզու սովորելը ինձ համար բարդ է	0.68
	Հայոց լեզվի դասը պատրաստելիս ես օգնության կարիք եմ զգում	0.74

Աղյուսակ 13

Գործոնները	«Հայոց պատմություն» առարկայի հարցաթերթի հարցերը	Կորելյացիայի գործակիցը
Ուսուցչի արդյունավետ դասավանդում	Ես հաճույքով եմ հայոց պատմություն սովորում	0.72
	Հայոց պատմություն իմանալը կարևոր է	0.70
	Հայոց պատմության դասերի ժամանակ ես հաճախ եմ ձեռք բարձրացնում	0.66
	Հայոց պատմություն ուսուցիչը հասկանալի է բացատրում դասը	0.77
	Մեր դասարանի աշակերտները հայոց պատմության դասին ակտիվորեն մասնակցում են	0.64
	Ինձ հետաքրքիր է իմ ուսուցչի պատմածը	0.76
	Իմ ուսուցիչը հետաքրքիր հանձնարարություններ է տալիս	0.74
Աշակերտի ակնկալիքները	Ես խոսում եմ ծնողներիս հետ իմ դպրոցական կյանքի մասին	0.47
	Ծնողներս հետաքրքրվում են, թե ինչ սովորեցի դպրոցում	0.45
	Ծնողներս համոզվում են, որ կատարում եմ տնային առաջադրանքներս	0.44
	Ես ուզում եմ, որ դասընկերներս լավ կարծիք ունենան իմ մասին	0.49
	Ես սիրում եմ լինել դպրոցում	0.58
	Ես ուզում եմ դասարանում լինել լավագույն աշակերտը	0.48
	Ինձ հաճելի է հաղթահարել ուսման գործընթացում առաջացող դժվարությունները	0.53
	Սիրում եմ դասերը, որոնց ընթացքում կարելի է քննարկումներ անել	0.48
	Ես հասկանում եմ, որ աշակերտը պետք է լավ սովորի	0.49
	Մեր դասարանի աշակերտները գիտեն, որ կարող են ուսուցիչներից լրացուցիչ օժանդակություն ստանալ	0.42
	Մեր դպրոցի ուսուցիչները հավասարապես հոգատար են բոլոր աշակերտների նկատմամբ	0.45

Ծնողների մասնակցությունը աշակերտի ուսման գործընթացին	Ծնողներս օգնում են ինձ՝ կատարելու տնային առաջադրանքները	0.70
	Հայոց պատմություն սովորելը ինձ համար բարդ է	0.61
	Հայոց պատմության դասը պատրաստելիս ես օգնության կարիք եմ զգում	0.66

Տեսնենք, թե ստացված փոփոխականներից որոնք են ունեցել նշանակալի ազդեցություն սովորողների առաջադիմության վրա:

11. ՀԱԱՍ-Ի ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՌԵԳՐԵՍԻՈՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

11.1. «Հայոց լեզու» առարկայի արդյունքների ռեգրեսիոն վերլուծություն

Հետևյալ մոդելը սովորողների միջև առաջադիմության տարբերությունները բացատրում է 23 տոկոսով ($R \text{ Square} = 0.23$):

«Հայոց լեզու» առարկայի արդյունքների ռեգրեսիոն վերլուծության արդյունքում պարզվեց, որ ստացված փոփոխականներից առաջադիմության վրա նշանակալի ազդեցություն ունի ծնողների մասնակցությունը աշակերտի ուսման գործընթացին:

$$Y = 5.39 + 0.02 \cdot \text{ուսուցչի արդյունավետ դասավանդում} - 0.02 \cdot \text{աշակերտի ակնկալիքները} + 0.85 \cdot \text{ծնողների մասնակցությունը աշակերտի ուսման գործընթացին} + \varepsilon$$

Մեր մոդելի բոլոր գործոնների բացակայության դեպքում սովորողի արդյունքը «Հայոց լեզու» առարկայից կլինի 5.39 միավոր (10 միավորանոց սանդղակով):

11.2. «Հայոց պատմություն» առարկայի արդյունքների ռեգրեսիոն վերլուծություն

«Հայոց պատմություն» առարկայի արդյունքների ռեգրեսիոն վերլուծության արդյունքում պարզվեց, որ ստացված փոփոխականներից առաջադիմության վրա նշանակալի ազդեցություն ունի ծնողների մասնակցությունը աշակերտի ուսման գործընթացին:

Սովորողների միջև հետևյալ մոդելը առաջադիմության տարբերությունները բացատրում է 12 տոկոսով ($R \text{ Square} = 0.124$):

$$Y = 4.089 + 0.04 \cdot \text{ուսուցչի արդյունավետ դասավանդում} - 0.06 \cdot \text{աշակերտի ակնկալիքները} + 0.53 \cdot \text{ծնողների մասնակցությունը աշակերտի ուսման գործընթացին} + \varepsilon$$

Y – ը սովորողների կանխատեսվող միավորներն են «Հայոց պատմություն» առարկայից, իսկ ε -ը՝ մոդելի սխալն է, որը ներառում է այն բոլոր փոփոխականները, որոնք նույնպես ազդում են առաջադիմության վրա, սակայն չեն ներառված մեր մոդելում և հարցաթերթում: Նշված գործոնների ազդեցության բացակայության դեպքում 10 միավորանոց սանդղակում աշակերտի արդյունքը հայոց պատմությունից կլինի 4.089 միավոր:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

✓ Ստուգատեսի կազմակերպման և անցկացման մասին

2019 թվականի նոյեմբերի 27-ից դեկտեմբերի 14-ն ընկած ժամանակահատվածում Հայաստանի Հանրապետության մարզերի և Երևան քաղաքի 137 հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 8-րդ դասարաններում «Հայոց լեզու», «Հայ գրականություն» և «Հայոց պատմություն» առարկաներից անցկացվել է ազգային ստուգատես: Ստուգատեսն իրականացվել է ստուգատեսների անցկացման ընթացակարգին համապատասխան՝ սկսած թեստեր կազմելուց, դպրոցների ընտրությունից, վերջացրած տվյալների համակարգչային մուտքագրմամբ և արդյունքների վերլուծությամբ: Արդյունքների արժանահավատությունն ապահովված է, քանի որ յուրաքանչյուր թեստի համար ընտրանքը կազմել է 813-858 աշակերտ:

Վերլուծությունից պարզվել է, որ բոլոր թեստերը եղել են միջին բարդության և հուսալի, ընդ որում՝ յուրաքանչյուր դասարանի համար կազմված չորս թեստերը եղել են միմյանց համարժեք:

✓ Նպատակը

ՀԱԱՍ-2019-ի նպատակն է եղել պարզել հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 8-րդ դասարանի աշակերտների գիտելիքների, հմտությունների և ունակությունների ընդհանուր մակարդակը և դրանց ձևավորման վրա ազդող հիմնական գործոնները: Աշակերտների պատրաստվածությունը հայագիտական առարկաներից ստուգվել է երեք ուղղություններով՝ գիտելիք, կիրառություն և արժևորում:

✓ **ՀԱԱՍ-ի արդյունքների վերլուծությունը**

Վերլուծության արդյունքում պարզ է դարձել, որ բոլոր ուղղություններով էլ «Հայոց լեզու» և «Հայ գրականություն» առարկաների առաջադրանքներին աշակերտներն ավելի լավ են պատասխանել, քան «Հայոց պատմություն» առարկայի առաջադրանքներին:

✓ **Աշակերտների մի քանի ունակությունները հայագիտական առարկաներից**

Ի տարբերություն «Հայոց լեզու» և «Հայ գրականություն» առարկաների, որոնց դեպքում աշակերտները լավ արդյունքներ են ցուցաբերել թե՛ գիտելիք, թե՛ կիրառություն և թե՛ արժևորում ստուգող առաջադրանքներում, «Հայոց պատմություն» առարկայի դեպքում աշակերտները լավ արդյունքներ են ցուցաբերել կիրառություն ստուգող առաջադրանքները կատարելիս, որը կարելի է բացատրել աշակերտների գիտելիքների ձեռքբերմամբ՝ ֆիլմերից, գեղարվեստական գրքերից և այլ աղբյուրներից:

✓ **Վերլուծություն ըստ սեռերի**

Ըստ սեռերի համեմատության մեջ տեսնում ենք, որ «Հայոց լեզու» և «Հայ գրականություն» առարկաներից աղջիկների միջին միավորը բարձր է տղաների միջին միավորից 1 միավորով, «Հայոց պատմություն» առարկայից՝ 0.33 միավորով:

✓ **ՀԱԱՍ -ի արդյունքներն ըստ վարչատարածքային միավորների**

Երեք առարկաներից էլ լավագույն արդյունքներ ցուցաբերել են Երևանում, Գեղարքունիքում, Սյունիքում, Լոռիում: Ցածր արդյունքներ են գրանցվել Արմավիրի, Արարատի, Արագածոտնի, Շիրակի և Վայոց ձորի մարզերում:

✓ **Ընդհանուր արդյունքներն ըստ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների տիպերի**

Երեք առարկաների դեպքում էլ ցածր արդյունքներ ցուցաբերել են միջնակարգ դպրոցների աշակերտները:

✓ **Մասնակից ուսումնական հաստատությունների միջին միավորներն ըստ առարկաների**

Չնայած «Հայոց պատմություն» առարկայի ընդհանուր ցածր միջին միավորին, շատ դպրոցներ գրանցել են բավականին բարձր արդյունքներ: Հետևաբար, կարելի է եզրակացնել, որ միջին միավորների ցածր լինելը պայմանավորված է ոչ թե թեստի բարդությամբ, այլ աշակերտների ոչ պատշաճ պատրաստվածությամբ:

✓ **Ստուգատեսի արդյունքներն ըստ բնակավայրերի տիպերի**

Քաղաքային բնակավայրերի աշակերտների արդյունքներն ավելի բարձր են, քան գյուղական բնակավայրերի աշակերտներինը:

✓ **Ազգային ստուգատեսի հարցման արդյունքների վերլուծություն**

Կատարվել է երկրորդային վերլուծություն, որտեղ ներկայացվել են ազգային ստուգատեսի ընթացքում անցկացված հարցման արդյունքները, դրանց կապը սովորողների առաջադիմության հետ, ներկայացվել են նաև առաջադիմության վրա ազդող որոշ գործոններ:

Վերլուծության արդյունքում պարզ է դառնել, որ աշակերտների 40.4 տոկոսն ունի ցածր ինքնագնահատական: Երկու առարկաներից էլ բարձր արդյունքներ են գրանցել ցածր ինքնագնահատական ունեցող աշակերտները, ցածր արդյունքներ՝ չպատասխանած աշակերտները:

Հարցված աշակերտների 35.4 տոկոսի համար կարևոր է դասասենյակի ձևավորումը, 22.7 տոկոսի համար՝ դասավանդման որակը: Երկրորդ ընտրությամբ՝ 19.11 տոկոսը կարևորել է դպրոցի շենքային պայմանները, 17.69 տոկոսը՝ դպրոցի նյութատեխնիկական ապահովվածությունը: Երրորդ ընտրությամբ աշակերտների 23.6 տոկոսը կարևորել է դասագրքերի նյութի որակը:

Ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ աշակերտներն անկեղծ են պատասխանել «Որքա՞ն լավ ես տիրապետում հայոց լեզվի և հայոց պատմության հետևյալ բաժիններին» հարցին: Երկու առարկաներից էլ ամենաբարձր միջին միավորները գրանցել են իրենց գիտելիքը գերազանց գնահատողները:

✓ **Կորեյացիոն վերլուծության արդյունքում վեր հանված գլխավոր գործոնները, որոնք ազդում են սովորողների առաջադիմության վրա**

Վերլուծության արդյունքում որոշ հարցեր միավորվել են, և ձևավորվել են նոր փոփոխականներ, որոնք կապված են սովորողների առաջադիմության հետ և ինչ-որ չափով ազդում են դրա վրա: «Հայոց լեզու» և «Հայ գրականություն», ինչպես նաև «Հայոց պատմություն» առարկաների արդյունքների ռեգրեսիոն վերլուծության արդյունքում պարզվել է, որ ստացված փոփոխականներից առաջադիմության վրա նշանակալի ազդեցություն ունի ծնողների մասնակցությունը աշակերտի ուսման գործընթացին